



Република Србија  
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД  
Рев 10504/2022  
18.01.2023. године  
Београд

**У ИМЕ НАРОДА**

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Маријана Васиљевић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Зоран Паић, адвокат из ..., ради измене одлуке о вршењу родитељског права, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 190/22 од 12.05.2022. године, у седници одржаној 18.01.2023. године, донео је

**ПРЕСУДУ**

**ОДБИЈА СЕ**, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 190/22 од 12.05.2022. године.

**Образложење**

Пресудом Основног суда у Новом Саду П2 1928/2020 од 19.01.2022. године, измења је пресуда Основног суда у Новом Саду П2 372/14 од 19.05.2014. године утолико што је заједничко дете парничних странака млт. ВВ, рођен ...2013. године, поверен на самостално вршење родитељског права мајци АА, са пребивалиштем млт. детета на адреси пребивалишта мајке у ..., улица ... број .. . Обавезан је тужени отац да на име свог дела доприноса за издржавање млт. детета плаћа месечно износ од 3.000,00 динара, почев од дана пресуђења 19.1.2022. године па убудуће, док за то постоје законски услови, сваког 1. до 10. у месецу за текући месец, исплатом на руке мајке, са законском затезном каматом, под претњом извршења. Одбијен је тужбени захтев тужиље преко досуђених 3.000,00 динара до тражених 10.000,00 динара, као и захтев тужиље да се износ доприноса исплаћује од дана подношења тужбе, па до дана пресуђења. Одређено је да ће се одржавање личних контаката оца и млт. детета одвијати на начин што ће се отац и млт. дете виђати недељом и то тако што ће отац долазити по млт. дете у јутарњим часовима и враћати га у вечерњим часовима на адресу пребивалишта. Одлучено је да свака страна сноси своје трошкове поступка. Обавезана је тужиља да судском преводиоцу за мађарски језик Чаба Ботки исплати 7.200,00 динара на име трошкова превођења.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 190/22 од 12.05.2022. године, одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у делу у којем усвојен тужбени захтев за измену одлуке о самосталном вршењу родитељског права. Одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану правноснажну пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), у вези члана 202. Породичног закона („Службени гласник РС“ број 18/2005...6/2015) и нашао да је ревизија неоснована.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Основног суда у Новом Саду П2 372/2014 од 19.05.2014. године разведен је брак парничних странака, одређено је да ће отац ББ самостално вршити родитељско право над заједничким дететом млт. ВВ, рођеним ...2013. године, обавезана је мајка АА да на име свог дела доприноса за издржавање млт. детета плаћа месечно 3.000,00 динара почев од 19.5.2014. године па убудуће и утврђено је да ће мајка личне контакте са млт. дететом одржавати два пута недељно у терминима по договору родитеља, у кући и у присуству оца. Тужилца актуелно живи у кући која је у њеном власништву заједно са супругом ГГ, са којим има млт. ДД, рођеног ...2021. године. Из претходне брачне заједнице са покојним супругом, има сина ЂЂ, старог 5 година. Завршила је основну школу и није запослена, док је тужени по занимању аутомеханичар и запослен је са месечном зарадом од 34.000,00 динара. Млт. ВВ живи код текте ЕЕ (сестре туженог), са којом тужени није у добрим односима. Центар за социјални рад Темерин по службеној дужности покренуо је поступак за лишење родитељског права оба родитеља, овде тужилце и туженог, а све након разговора са ЕЕ која се изјаснила да искључиво брине о млт. детету. Решењем Центра за социјални рад Темерин од 23.10.2019. године ЕЕ постављена је за привременог старатеља млт. ВВ са образложењем да је отац престао да води бригу о детету, а да се мајка налази на непознатој адреси. Центар за социјални рад Бечеј, месно надлежан по месту пребивалишта мајке, дао је мишљење 27.1.2021. године за потребе судског поступка лишења родитељског права овде тужилце и туженог, који је покренут тужбом ЦСР Темерин, да је мајка дана 13.11.2020. године исказала жељу и спремност да преузме бригу о млт. детету ВВ. Овај поступак је у прекиду до окончања текуће парнице.

Надлежни Центар за социјални рад Темерин дао је мишљење 24.06.2021. године да тужени као отац нема одговарајуће капацитете за адекватну бригу о млт. детету. Центар за социјални рад Бечеј је процењивао родитељску подобност тужилце и достављено је синтетизовано и усаглашено мишљење са месно надлежним ЦСР Темерин за оца од 22.6.2021. године о подобности мајке за самостално вршење родитељског права. Утврђено је да се виђање мајке и млт. детета редовно одвија у контролисаним условима у просторијама ЦСР Темерин ради узајамног прилагођавања и да се дете постепено навикава на мајку, затим да породица мајке живи у адаптираној и конформној трособној кући, која је опремљена потребним покућством и хигијенски је прихватљиво одржавана, да код мајке постоји мотивација да преузме бригу о млт. детету, јер је предузела конкретне кораке како би успоставила однос са сином ради лакше адаптације млт. детета у њену породицу, да јој садашњи супруг пружа подршку у бризи око млт. детета ВВ, да мајка редовно и у складу са договором са водитељем случаја долази на виђање са млт. дететом у ЦСР Темерин. Указано је да тужени није испољио ни вољу, ни мотивацију да виђа дете и да са њим успостави адекватан родитељски однос. Закључак органа старатељства је да су се стекли услови због промењених околности да се измени претходна судска одлука о вршењу родитељског

права над млт. дететом и да је мајка компетентан родитељ који ће самостално вршити родитељско право. Оцењено је да је у том случају у интересу млт. детета да редовно одржава контакте са тетком ЕЕ с обзиром на то да је са истом од раног узраста успоставио чврсту емотивну везу. Након доношења решења о привременој мери суда од 03.03.2021. године, тужила је одржавала контакте са млт. дететом у просторијама ЦСР у утврђеним терминима. У почетку је контактима присуствовала радница органа старатељства, док их је касније остављала и саме. У почетку су контакти између мајке и млт. детета били суздржани, али је касније, након више заједничких сусрета, успостављен емоционални однос. Дете је исказало жељу да види где мајка живи и да је посети у њеној кући. Од доношења решења о привременој мери од 01.07.2021. године, којим је модел виђања мајке и млт. детета проширен тако што је одређено да ће се исти одвијати сваке суботе од 9 до 20 часова за време распуста, а у току школске године сваке друге суботе, тако што ће мајка преузимати дете од ЕЕ и враћати га на њену адресу, контакт се није реализовао уз навођење да млт. дете одбија контакте. Зато се тужила поново обратила ЦСР Темерин, који је организовао састанак са парничним странкама и ЕЕ. Након тога, од 24.7.2021. године поново су реализовани контакти тужиле са млт. дететом и одржана су три контакта од којих је последњи био 07.08.2021. године. Време које је дете проводило код мајке било је испуњено, водила га је у золошки врт, гледали су заједно филмове, играли се са псима и млт. дете је било расположено и насмејано. Након тога, млт. ВВ одбија контакт са мајком у телефонском разговору, без образложења. Тужила није хтела да се контакт оствари на силу, плашећи се додатног узнемиравања детета и удаљавања од ње, и више пута је звала ЕЕ како би се чула и видела са дететом, али није успела да оствари контакт са дететом. У циљу припреме за виђање, тужила је детету спремила поклоне за Нову годину и Божић, као и за рођендан, али ни ова виђања нису реализована.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је нашао да је првостепени суд правилно применио материјално право, одредбе чланова 60., 67., 68. и 77. Породичног закона, поверавањем млт. детета тужилци на самостално вршење родитељског права и уређењем одржавања личних односа туженог са млт.дететом према предложеном моделу органа старатељства, а руководећи се најбољим интересом детета. Другостепени суд је становишта да привремени старатељ детета нема и не може имати правни положај родитеља, те је сагледавањем свих субјективних и објективних околности случаја прихватио као правилан закључак првостепеног суда, изведен на основу стручних мишљења надлежних органа старатељства, да су се стекли услови због промењених околности да се измени претходна судска одлука о вршењу родитељског права над млт. дететом и да тужила као мајка актуелно има све неопходне родитељске компетенције за самостално вршење родитељског права у односу на оца који те компетенције нема.

По оцени Врховног касационог суда, побијана пресуда заснована је на правилној примени материјалног права.

Чланом 3. став 1. Конвенције о праву детета, прописано је да у свим активностима које се тичу деце од примарног значаја су интереси детета, без обзира на то да ли их спроводе јавне или приватне институције за социјалну заштиту, судови, административни органи или законодавна тела. Ставом 2. истог члана, прописано је да се државе чланице обавезују да детету обезбеде такву заштиту и бригу која је неопходна за његову добробит, узимајући у обзир права и обавезе његових родитеља, законитих старатеља или других појединаца који су правно одговорни за дете и

предузимају у том циљу све потребне законодавне и административне мере. Ова обавеза преузета је чланом 6. став 1. Породичног закона, којим је прописано да је свако дужан да се руководи најбољим интересом детета у свим активностима које се тичу детета. Одредбама члана 77. Породичног закона прописани су услови за самостално вршење родитељског права и ставом 3. истог члана прописано је да један родитељ врши сам родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права. Одредбом члана 272. Породичног закона, прописано је да ако родитељи нису закључили споразум о вршењу родитељског права или суд процени да споразум није у најбољем интересу детета, одлуку о поверавању заједничког детета једном родитељу, о висини доприноса за издржавање од стране другог родитеља и о начину одржавања личних односа детета са другим родитељем, доноси суд. На основу одредбе члана 270. истог Закона, суд је дужан да, пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права, затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима. У спору за заштиту права детета и у спору за вршење, односно лишење родитељског права, суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, на основу одредбе члана 266. став 1. Породичног закона.

По оцени Врховног касационог суда, ревизијом се неосновано оспорава правилност примењеног материјалног права у тумачењу и примени правног стандарда најбољег интереса детета. Најбољи интерес детета, којим је суд дужан да се руководи у спору за заштиту права детета, је правни стандард који чини неколико елемената процене и то узраст и пол детета, његове жеље и осећања с обзиром на узраст и зрелост, емотивне потребе. Наводе ревизије да је погрешно процењен најбољи интерес детета поверавањем малолетног ВВ на самостално вршење родитељског права тужиљи уз указивање на здравствене проблеме тужиље и на вршење насиља од стране тужиље према својој мајци и од стране актуелног супруга према тужиљи, тужени је истицао и у жалби, које наводе је другостепени суд ценио и закључак о најбољем интересу детета утемељио у подрбно утврђеним чињеницама, при чему је узео у обзир претходно насиље у породици, али и чињеницу да се исто није поновило и да није било усмерено према детету. Правилно је становиште другостепеног суда да породично насиље из 2019. године, на којем ревидент инсистира у ревизији настојећи да прикаже негативним животну средину и породично окружење мајке, није од утицаја да другачију одлуку суда јер исто не угрожава право и достојанство малолетног детета, нити нарушава родитељске компетенције мајке. Наиме, Центар за социјални рад Темерин, надлежан према пребивалишту туженог, дао је мишљење да он као отац нема одговарајуће капацитете за адекватну бригу о млт. детету, док су Центари за социјални рад Бечеј и Темерин дали синтетизовано и усаглашено стручно мишљење о подобности тужиље као мајке за самостално вршење родитељског права. У ситуацији када је расправљено и утврђено да тужени није испољио вољу ни мотивацију да виђа дете и да са њим успостави адекватан родитељски однос, а тужиља континуирано исказује вољу и спремност да виђа дете, стара се и брине о њему, чак и у описаним ситуацијама када је у томе спречавана, Врховни касациони суд прихвата као правилан закључак нижестепених судова да је тужиља подобнији родитељ за самостално вршење родитељског права.

Такође, наводима ревизије није доведено у сумњу становиште другостепеног суда да вербализовање отпора детета према мајци није аутентично јер је дете под директним утицајем привременог стараоца који очигледно не увиђа примарну потребу

детета за мајком и својим поступцима настоји да искључи ову природну емотивну везу. По оцени ревизијског суда, а супротно наводима ревизије, то су довољни и оправдани разлози за неприхватање мишљења детета које у време пресуђења није навршило 10 година живота.

У конкретном случају, имајући у виду утврђено чињенично стање, а посебно налазе и стручна мишљења надлежних органа старатељства који су ценили родитељске капацитете парничних странака и евентуално постојање разлога за лишење родитељског права неког од њих, као и најбољи интерес малолетног детета, Врховни касациони суд налази да је донета правилна одлука да малолетно дете буде поверено на самостално вршење родитељског права мајци уз правилну одлуку у погледу одржавања личних односа детета са оцем.

Са изнетих разлога, а како ревидент углавном понавља наводе изнете у жалби о којима се другостепен суд детаљно изјаснио у образложењу побијане пресуде, Врховни касациони суд је, применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа - судија  
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Марина Антонић